GENERALINĖS ADVOKATĖS ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,

pateikta 2009 m. kovo 5 d.[1]

1. Apeliaciniu skundu darbuotojų profesinė sąjunga *3F*[2] prašo Teisingumo Teismo panaikinti 2007 m. balandžio 23 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo nutartį *SID prieš Komisiją* (byloje T-30/03), kuria šis kaip nepriimtiną atmetė *3F* ieškinį, kuriuo, remiantis EB 230 straipsniu, prašoma panaikinti Komisijos sprendimą nepradėti formalios tyrimo procedūros pagal EB 88 straipsnio 2 dalį[3].

Teisinės ir faktinės bylos aplinkybės

Bendrijos nuostatos

EB sutartis

2. Nagrinėjamai bylai svarbiose EB 87 straipsnio nuostatose numatyta:

„1. Išskyrus tuos atvejus, kai ši Sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

<…>

1 — Originalo kalba: anglų

2 — Buvusi *SID*, taip vadinama ir Pirmosios instancijos teismo nutartyje. Tačiau pateikiant šį apeliacinį skundą ji jau veikė kaip *3F*, todėl dėl aiškumo visoje išvadoje apeliantė bus vadinama „*3F*“.

3 — K (2002) 4370; toliau – ginčijamas sprendimas.

3. Bendrajai rinkai neprieštaraujančia gali būti laikoma:

priemonės nėra pagalba, arba jeigu šios priemonės aiškiai yra pagalba, tačiau suderinamos su bendrąja rinka, Komisija gali nuspręsti, kaip ir nagrinėjamoje byloje, kad nebūtina pradėti tokio tyrimo.

<…>

4. EB 230 straipsnio ketvirtoje dalyje numatyta, kad kiekvienas juridinis asmuo gali pareikšti ieškinį dėl sprendimo, kuris, nors ir būtų skirtas kitam asmeniui, yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs.

c) pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui;

<…>“

1997 m. Bendrijos gairės

3. EB 88 straipsnyje numatyta, kad Komisija nuolat kontroliuoja visas tose valstybėse esamas pagalbos sistemas. Remdamasi EB 88 straipsnio 2 dalimi Komisija gali pradėti formalią tyrimo procedūrą, per kurią nagrinėjama pagalba „suinteresuotosios šalys“ gali pateikti pastabas Komisijai[4]. Jei ji tai padaro, vyksta išsamus ginčijamos pagalbos tyrimas. Tačiau manydama, jog ginčijamos

5. 1997 m. Bendrijos gairės dėl valstybės pagalbos jūriniam transportui[5] (toliau – 1997 m. Gairės) reguliuoja valstybės pagalbą jūrų sektoriui. Šiose Gairėse, *inter alia*, nurodomos sąlygos, kuriomis laivybos bendrovėms suteikta pagalba gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka. Be kita ko, 3.2 punkte numatytos gairės, skirtos nustatyti, ar valstybės pagalba, suteikta darbo jėgos sąnaudoms sumažinti, yra suderinama.

4 — 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias EB Sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339). EB sutarties 93 straipsnis, po numeracijos pakeitimo tapęs EB 88 straipsniu.

5 — OL C 205, p. 5. Šios Gairės pakeitė 1989 m. Gaires (SEK (89) 921, galutinis), kuriomis buvo siekiama dviejų pagrindinių tikslų: kad laivai ir toliau plaukiotų su Bendrijos vėliavomis ir kad būtų įdarbinta kuo daugiau Bendrijos jūrininkų.

6. 3.2 punkto 5 ir 6 dalyje numatyta:

„Pagalbos priemonės jūrų sektoriui turėtų sumažinti EB laivų valdytojų bei jūrininkų (t. y. valstybėje narėje mokančių mokesčius ir (arba) socialinio draudimo įmokas) mokamų mokesčių bei kitų sąnaudų naštą, kad ji atitiktų pasaulyje galiojančias normas. Priemonės turėtų tiesiogiai skatinti sektoriaus plėtojimą ir didinti užimtumą, o ne teikti bendrą finansinę paramą.

Siekiant šių tikslų, EB laivybos srityje turėtų būti leidžiami šie su darbo jėgos sąnaudomis susiję veiksmai:

<…>

— valstybėje narėje registruotuose laivuose dirbančių EB jūrininkų pajamų mokesčio sumažinimas.“

7. Septintoje dalyje numatyta, kad pajamų mokestis gali būti sumažintas iki nulio pagal valstybės pagalbos schemą.

Nacionalinės teisės nuostatos

8. Danijoje yra du laivų registrai. Pirmasis iš jų yra įprastas – Danijos nacionalinių laivų registras (toliau – *Dansk Nationalt Skibsregister*, arba *DAS*). 1988 m. Danija įsteigė antrą – Danijos tarptautinių laivų registrą (toliau – *Dansk Internationalt Skibsregister*, arba *DIS*)[6]. Šiame registre užregistruotų laivų valdytojams taip pat leidžiama įdarbinti ne ES jūrininkus pagal jų nacionalines darbo užmokesčio sąlygas[7].

9. Danijos vyriausybė numatė tam tikrų mokesčių lengvatų *DIS* registre užregistruotuose laivuose dirbantiems jūrininkams[8]. Be kita ko, į *DIS* registrą įtrauktuose laivuose registruoti darbuotojai buvo visiškai atleisti nuo pareigos mokėti pajamų mokestį. Iš esmės yra sutariama, kad nauda iš šių mokestinių priemonių yra perkeliama laivų

6 — 1988 m. Įstatymas Nr. 408, kuris įsigaliojo 1988 m. rugpjūčio 23 d. (Lovtidende, A dalis; 1988 m. liepos 22 d.).

7 — Kitaip tariant, darbo užmokesčio sąlygas, kurios galioja trečiosiose šalyse, o tai paprastai reiškia mažesnį atlyginimą nei būtų mokamas ES valstybių narių jūrininkams.

8 — 1988 m. liepos 1 d. Įstatymai Nr. 361-364, įsigaliojęs 1989 m. sausio 1 d. (Lovtidende, A dalis; 1988 m. liepos 2 d.).

valdytojams, kurie šitaip turi galimybę sumažinti ikimokestinius darbo užmokesčius, atleistiems nuo mokesčio jūrininkams nepatiriant pomokestinio darbo užmokesčių sumažėjimo.

Pirmosios instancijos teismo nutartis

12. *3F* pareiškė ieškinį Pirmosios instancijos teisme, prašydama panaikinti ginčijamą sprendimą. Ieškinį dėl panaikinimo ji pagrindė trimis pagrindais:

Ginčijamas sprendimas

10. Ginčijamas sprendimas buvo priimtas dėl profesinės sąjungos *3F*, atstovaujančios, be kita ko, jūrininkams, skundo. *3F* tvirtino, kad šios mokestinės priemonės, ypač *DIS* registre užregistruotuose laivuose dirbančių jūrininkų atleidimas nuo mokesčio, neatitinka 1997 m. Gairių ir turi būti laikomos neteisėta valstybės pagalba.

11. Ginčijamame sprendime Komisija nusprendė, kad priemonės yra valstybės pagalba, tačiau, remiantis EB 87 straipsnio 3 dalies c punktu, jos yra suderinamos su bendrąja rinka. Todėl Komisija nusprendė nepradėti formalios tyrimo procedūros pagal EB 88 straipsnio 2 dalį ir neprieštarauti mokestinėms priemonėms, kurias apskundė *3F*.

i) EB 88 straipsnio 2 dalies pažeidimas (nes nors praėjo ketveri metai, kol Komisija atsakė į skundą, kuriame *3F* leido suprasti, kad yra „rimtų sunkumų“ nustatyti, ar valstybės pagalba suderinama, ji nepradėjo tyrimo procedūros);

ii) EB 87 straipsnio 3 dalies c punkto pažeidimas (nes Komisija nusprendė, kad pagalba yra suderinama, nors ja, kaip teigia *3F*, darbdaviai neskatinami teikti pirmenybės EB jūrininkams, o to reikalaujama pagal 1997 m. ir 1989 m. Gaires ir teisėtų lūkesčių principą);

iii) akivaizdi vertinimo klaida (nes Komisija, be kita ko, neatsižvelgė į socialinę politiką bei neištyrė, kodėl darbdavys pasirenka įdarbinti vieną jūrininką, o ne kitą).

13. Pirmosios instancijos teisme pateiktame ieškinyje *3F* pirmiausia siekė įrodyti, kad ji turi teisę pareikšti ieškinį dėl panaikinimo. Be kita ko, ji teigė, kad atliko aiškiai apibrėžtą kolektyvinių susitarimų derybininkės vaidmenį ir kad pagalbos schema, kuria buvo suteiktos mokesčių lengvatos ne tik EB, bet ir visiems kitiems jūrininkams (įskaitant dalyvaujantiems ne Bendrijos profesinėse sąjungose), paveikė jos galimybes derėtis dėl tokių susitarimų. *3F* teigė, kad dėl šios priežasties jos nariai atsidūrė nepalankioje konkurencinėje padėtyje. *3F* taip pat pažymėjo, kad ginčijamas sprendimas yra jos skundo pateikimo rezultatas.

14. Komisija pateikė nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą, kuriam Pirmosios instancijos teismas pritarė skundžiamoje nutartyje.

15. Iš pradžių Pirmosios instancijos teismas pateikė keletą pirminių pastabų[9], kuriose apibūdino sprendime *Plaumann*[10] numatytus tiesioginio ir konkretaus suinteresuotumo bendrus kriterijus, apibrėžė teisės pareikšti ieškinį dėl Komisijos sprendimo (nepradėti tyrimo pagal EB 88 straipsnio 2 dalį) panaikinimo siekiant apsaugoti savo procesines teises įgyjimo kriterijus ir teisės užginčyti sprendimo pagrįstumo, kuriuo įvertinama pagalba, kriterijus.

16. Toliau Pirmosios instancijos teismas, remdamasis *Plaumann* teismo praktikoje įtvirtintais kriterijais, nagrinėjo, ar *3F* ieškinys dėl panaikinimo yra priimtinas. Be kita ko, 32 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad *3F*:

„negali remtis aplinkybe, kad jos pačios konkurencinę padėtį paveikė nagrinėjama pagalba. Viena vertus, jau buvo nuspręsta, kad valstybės pagalbą neva gavusios įmonės darbuotojų asociacija jokiu būdu nebuvo šios įmonės konkurentė[11]. Kita vertus, tiek, kiek ji remiasi savo pačios konkurencine padėtimi kitų jūrininkų profesinių sąjungų atžvilgiu derybose dėl kolektyvinių susitarimų nagrinėjamame sektoriuje, pakanka priminti, kad per kolektyvines derybas sudaryti susitarimai nepatenka į konkurencijos teisės sritį[12].“[13]

17. Priminęs, kad įmonės darbuotojams atstovaujančios organizacijos, kaip suintere-

9 — Skundžiamos nutarties 21-26 punktai. Šios pastabos bus nagrinėjamos 26-46 punktuose.

10 — 1963 m. liepos 15 d. Sprendimas *Plaumann prieš Komisiją* (25/62, Rink. p. 197).

11 — Pirmosios instancijos teismas pateikė nuorodą į 1997 m. gruodžio 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *ATM prieš Komisiją* (T-178/94, Rink. p. II-2529) 63 punktą.

12 — Dėl EB 3 straipsnio g punkto netaikymo ir EB 81 straipsnio netaikymo kolektyviniams susitarimams Pirmosios instancijos teismas pateikė nuorodą į 1999 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Albany* (C-67/96, Rink. p. I-5751) 52-60 punktus.

13 — Šiuo punktu apeliantė grindžia apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą. Žr. šios išvados 22 punktą.

suotieji asmenys EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, gali pateikti Komisijai savo pastabas socialiniais klausimais, teismas nusprendė, jog:

„<…> šiuo atveju *DIS* registro socialinius aspektus lemia iš esmės jo įsteigimas <…>, o ne dėl papildomų mokestinių priemonių <…>. Pirma, Komisija, apribojusi savo tyrimą dėl valstybės priemonių suderinamumo su bendrąja rinka vien nagrinėjamų mokestinių priemonių tyrimu <…>, nusprendė, jog minėto registro įsteigimas nėra valstybės pagalba. Antra, pastabose dėl prieštaravimo, susijusiose su priimtinumu <…> apeliantė aiškiai pabrėžė, kad jos nurodytas atvejis yra EB 87 straipsnio 2 dalies c punkto pažeidimas ir kad ji niekada netvirtino, jog valstybės pagalba yra tai, jog ne Bendrijos jūrininkams gali būti taikomos kitokios įdarbinimo sąlygos nei Bendrijos jūrininkams. Todėl šioje byloje dėl *DIS* registro socialiniai aspektai yra tik netiesiogiai susiję su ginčijamo sprendimo dalyku ir dėl to, kaip pripažįsta ir pati apeliantė, netiesiogiai susiję su šiuo ieškiniu. Apeliantė, siekdama įrodyti, kad ji yra konkrečiai susijusi, negali remtis socialiniais aspektais.“[14]

18. Be to, 37 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad:

„(*3F*) negali būti laikoma individualiai suinteresuota vien todėl, kad aptariama pagalba jos gavėjams buvo perkelta sumažinus jūrininkų, kuriems pagal nagrinėjamą mokestinę priemonę netaikomas pajamų mokestis, darbo užmokesčiui keliamus reikalavimus. Ginčijamas sprendimas yra pagrįstas pagalbos gavėjų gauta nauda, o ne jos perkėlimo būdu.“[15]

19. Galiausiai 38-40 punktuose Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad:

„(*3F*) neįrodė, jog nagrinėjama pagalba galėjo paveikti jos pačios, kaip derybininkės, interesus.

Šiuo klausimu reikia priminti, kad bylose *Van der Kooy ir kt. prieš Komisiją* ir *CIRFS prieš Komisiją* ieškovai galėjo remtis labai ypatinga, iš tiesų išimtine, padėtimi, nes derėjosi ir pasirašė sutartį dėl tarifo, kuris buvo valstybės

14 — Šiuo punktu apeliantė grindžia apeliacinio skundo antrąjį pagrindą. Žr. šios išvados 23 punktą.

15 — Šiuo punktu apeliantė grindžia apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą. Žr. šios išvados 24 punktą.

pagalba, ir aktyviai dalyvavo Komisijoje vykusioje procedūroje[16] ar buvo Komisijos partneriai nustatant valstybės pagalbos teikimo nagrinėtame sektoriuje tvarką[17].

Šiuo atveju vien aplinkybės, jog apeliantė pateikė skundą Komisijai dėl nagrinėjamos pagalbos, nepakanka jai individualizuoti. Be to, net jeigu ir įmanoma, kad apeliantė viename iš Danijos registrų užregistruotuose laivuose dirbančių jūrininkų vardu buvo viena iš kolektyvinių susitarimų derybininkių ir šiuo pagrindu galėjo dalyvauti pagalbos perkėlimo laivų valdytojams sistemoje, ji niekaip neįrodė, kad derėjosi su Komisija rengiant šioje byloje nurodytas Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos jūriniam transportui ar derėjosi su ja arba Danijos vyriausybe dėl nagrinėjamų mokestinių priemonių suteikimo.“[18]

20. Remdamasis tuo, kas išdėstyta, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nei *3F*, nei jos nariai nebuvo individualiai suinteresuoti ginčijamu sprendimu.

16 — Pirmosios instancijos teismas pateikė nuorodą į 1988 m. vasario 2 d. Sprendimo *Van der Kooy ir kt. prieš Komisiją* (67/85, 68/85 ir 70/85, Rink. p. 219) 21-24 punktus ir 2000 m. gegužės 23 d. Sprendimo *Comité d'entreprise de la Société française de production ir kt. prieš Komisiją* (C-106/98 P, Rink. p. I-3659) 43 punktą.

17 — Pirmosios instancijos teismas pateikė nuorodą į 1993 m. kovo 23 d. Sprendimo *CIRFS ir kt. prieš Komisiją* (C-313/90, Rink. p. I-1125) 29 ir 30 punktus ir 16 išnašoje minėto sprendimo *Comité d'entreprise de la Société française de production ir kt. prieš Komisiją* 44 punktą.

18 — Šiais punktais apeliantė grindžia apeliacinio skundo ketvirtąjį pagrindą. Žr. šios išvados 25 punktą.

Apeliacinis skundas

21. *3F* skundžia Pirmosios instancijos teismo sprendimą apeliacine tvarka remdamasi keturiais pagrindais.

22. Pirma, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, sprendimo *Albany*[19] pagrindu konstatuodamas, kad *3F*, siekdama įrodyti, jog yra individualiai suinteresuota, negali remtis savo pačios konkurencine padėtimi derybose dėl kolektyvinės sutarties.

23. Antra, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą konstatuodamas, kad *3F*, siekdama įrodyti, kad ji yra individualiai suinteresuota, negali remtis socialiniais aspektais.

24. Trečia, Pirmosios instancijos teismas klaidingai rėmėsi *Plaumann* ir *ARE* sprendimais[20] konstatuodamas, kad *3F* negali būti laikoma konkrečiai susijusia vien todėl, kad nagrinėjama pagalba jos gavėjams perkelta sumažinus jūrininkų, kuriems pagal nagrinėjamą mokestinę priemonę netaikomas pajamų mokestis, darbo užmokesčiui keliamus reikalavimus.

19 — Minėtas 12 išnašoje.

20 — 2005 gruodžio 13 d. Sprendimas *Komisija prieš Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum* (C-78/03 P, Rink. p. I-10737).

25. Ketvirta, Pirmosios instancijos teismas neteisingai rėmėsi *Van der Kooy* ir *CIRFS* sprendimais konstatuodamas, kad pačios *3F*, kaip derybininkės, interesų fiskalinės priemonės nepaveikė.

27. Paprastai EB 230 straipsnis yra pagrindas, kuriuo remdamasis fizinis ar juridinis asmuo (įskaitant ir profesines sąjungas) gali pateikti ieškinį dėl Komisijos sprendimo, skirto valstybei narei (koks buvo ginčijamas sprendimas), tačiau tik jeigu jis yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs.

Pirminės pastabos

28. Gausioje ir gerai žinomoje praktikoje Teisingumo Teismas daug kartų aiškino sąvoką „tiesiogiai ir konkrečiai susijęs“. Be kita ko, sprendime *Plaumann*[24] Teisingumo Teismas nusprendė, kad kiti subjektai gali remtis tuo, jog sprendimas konkrečiai su jais susijęs tik tuomet, jei šis sprendimas juos paveikia dėl ypatingų savybių arba faktinių aplinkybių, kurios juos išskiria iš kitų asmenų ir todėl individualizuoja.

26. *3F* Pirmosios instancijos teisme pareikštu ieškiniu prašė panaikinti Komisijos sprendimą nepradėti tyrimo procedūros pagal EB 88 straipsnio 2 dalį[21]. Yra palyginti nedaug bylų, susijusių su šia ieškinio rūšimi[22], todėl išlieka neaiškumų dėl taikytino kriterijaus nustatant, ar asmuo turi teisę pareikšti ieškinį[23]. Tad manau, kad pagelbėtų, jei nurodyčiau, kaip, mano nuomone, tinkamai įvertinti teisę pareikšti tokios rūšies ieškinius teisme.

29. Komisijos sprendimų, priimtų jai vykdant pareigą nuolat kontroliuoti visas valstybėse narėse esamas pagalbos sistemas, kontekste[25] Teisingumo Teismas nustatė detalesnius kriterijus įvertinti juridinio asmens teisę pareikšti ieškinį, kai šis nori pateikti ieškinį

21 — Nors Pirmosios instancijos teisme pareikštu ieškiniu siekiama vien ginčijamo sprendimo panaikinimo, apeliantės pirmasis teisinis pagrindas buvo procedūrinis, todėl Pirmosios instancijos teismas laikė, kad šiuo ieškiniu, *inter alia*, siekiama apsaugoti *3F* procedūrines teises. Šio apeliacinio skundo tikslais taip darysiu ir aš.

22 — Palyginti su gerokai gausesne praktika, susijusia su teisės pareikšti ieškinį nustatymu, kai Komisija pradeda tyrimo procedūrą pagal EB 88 straipsnio 2 dalį ir skundžiamas šios procedūros pabaigoje priimtas sprendimas.

23 — Iš tiesų pačiame skundžiamame sprendime yra neaiškumų dėl to, kuris kriterijus turi būti taikomas; palyginkite 28 punktą su 27 ir 30 punktais.

24 — 10 išnašoje minėto sprendimo 107 punktas. Neseniai ši formuluotė buvo pakartota 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *British Aggregates prieš Komisiją* (C-486/07 P, Rink. p. I-10505) 27 punkte.

25 — EB 88 straipsnio 1 dalis.

dėl Komisijos sprendimo nepradėti tyrimo pagal EB 88 straipsnio 2 dalį panaikinimo.

30. Šis atskiras kriterijus, susijęs su teise pareikšti ieškinį, pirmą kartą nurodytas sprendimuose *Cook*[26] ir *Matra*[27] . Šiuose dviejuose sprendimuose Teisingumo Teismas nustatė mažesnius reikalavimus šios rūšies sprendimą skundžiusioms šalims nurodydamas, kad asmenims, kuriems EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytos procesinės garantijos, turi būti suteikta teisė apskųsti Komisijos sprendimą nepradėti tyrimo.

31. Teisingumo Teismas tam, kad apibūdintų tokius asmenis, pateikė nuorodą į sprendimą *Intermills*[28] . Remdamasis EB 88 straipsnio 2 dalies tekstu jis nusprendė, kad „suinteresuotieji asmenys“, siekdami apsaugoti savo procesines teises, gali pareikšti ieškinį. Tam, kad ieškovas būtų pripažintas „suinteresuotu asmeniu“, jis turi įrodyti, jog suteikus pagalbą gali būti paveikti jo interesai. Teisingumo Teismas, be kita ko, pažymėjo, kad jie apima įmones, kurios konkuruoja su nagrinėjamos pagalbos gavėjais.

26 — 1993 m. gegužės 19 d. Sprendimas *Cook prieš Komisiją* (C-198/91, Rink. p. I-2487, 23 punktas ir paskesni).

27 — 1993 m. birželio 15 d. Sprendimo *Matra prieš Komisiją* (C-225/91, Rink. p. I-3203) 17 ir kiti punktai

28 — 1984 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Intermills prieš Komisiją* (323/82, Rink. p. 3809) 16 punktas.

32. Sprendime *ARE*[29] Teisingumo Teismas patvirtino, kad kriterijus, pagal kurį nustatoma, ar ieškovai, siekiantys vien apginti savo procesines teises, numatytas EB 88 straipsnio 2 dalyje, turi teisę pareikšti ieškinį, skiriasi nuo kriterijaus, skirto nustatyti, ar ginčijantys paties sprendimo, kuriuo vertinama pagalba, pagrįstumą, turi šią teisę.

33. Pagal *ARE* sprendimą, kai ieškovas siekia apginti savo procesines teises, jis turi tik įrodyti, kad gali būti laikomas „suinteresuotuoju asmeniu“ EB 88 straipsnio 2 dalies prasme. Tačiau jei ieškovas ginčija „paties sprendimo, kuriuo vertinama pagalba, pagrįstumą“, jis turi įrodyti, kad atitinka Teisingumo Teismo sprendime *Plaumann* nurodytą kriterijų, susijusį su teise pareikšti ieškinį.

34. Šioje srityje neseniai priimtame sprendime *BAA*[30] Teisingumo Teismas nurodė, kad ieškovė turi įrodyti turinti ypatingą statusą minėto sprendimo *Plaumann*[31] prasme.

29 — 20 išnašoje minėto sprendimo 34-37 punktai.

30 — Minėtas 24 išnašoje.

31 — Be kita ko, žr. 25-30 punktus ir 35 punktą.

35. Byla *BAA* svarbi tuo, kad joje ieškovė apskundė sprendimą nepradėti tyrimo remdamasi ir tuo, kad jos procesinės teisės buvo pažeistos, ir tuo, kad Komisija suklydo pagrįsdama savo sprendimą[32]. Apeliaciniame procese Teisingumo Teismas kartu nagrinėjo ir Pirmosios instancijos teisme nurodytus teisinius pagrindus[33]. Atrodo, kad iš šio sprendimo išplaukia, jog kai asmuo ginčija sprendimo pagrįstumą, turi būti taikomas sprendime *Plaumann* ir velėsnėje Teisingumo Teismo praktikoje nurodytas kriterijus, susijęs su teise pareikšti ieškinį. Be to, iš šio sprendimo matyti, kad Pirmosios instancijos teismas negali atskirti jam pateiktų teisinių pagrindų taip, kad kai atitinkamas ieškovas neatitinka sprendime *Plaumann* nurodytų priimtinumo kriterijų užginčyti sprendimo pagrįstumą, teismas gali nagrinėti ieškinyje nurodytų procesinių motyvų priimtinumo klausimą remdamasis „suinteresuotųjų asmenų“ sąvoka[34].

36. Šio Teisingumo Teismo požiūrio, kurio jis laikosi iki šiol, atžvilgiu sutinkama tam tikros kritikos doktrinoje[35]. Šioje išvadoje neketinu pateikti ilgos Teisingumo Teismo požiūrio kritikos. Tačiau vis dėlto norėčiau trumpai pakomentuoti.

37. Pirma, norėčiau priminti generalinio advokato P. Mengozzi išvadoje byloje *BAA* pateiktas pastabas[36]. Mano nuomone, kai ieškovas prašo tik panaikinti Komisijos sprendimą nepradėti formalios tyrimo procedūros, Pirmosios instancijos teismas turi apsiriboti klausimu, ar Komisija teisingai priėmė (procesinį) sprendimą. Iš tiesų tai reikštų, kad būtų patikrintos procedūros, kurių laikėsi Komisija priimdama sprendimą. Taip pat gali būti patikrinta, ar Komisija įrodė, kad nustatant, jog nagrinėjama priemonė nebuvo valstybės pagalba arba ji buvo su bendrąja rinka suderinama pagalba, neliko rimtų sunkumų[37].

38. Jeigu Pirmosios instancijos teismas padaro išvadą, kad Komisijos sprendimas nepradėti tyrimo procedūros buvo priimtas

32 — Šiuo atžvilgiu ieškovas rėmėsi teisiniais pagrindais, labai panašiais į *3F* pateiktuosius Pirmosios instancijos teisme.

33 — Sprendimo 37 punktas.

34 — Žr., be kita ko, sprendimo 37 punktą, kuriame, siekdamas numatyti tinkamą kriterijų, kurį reikia taikyti, kad būtų nustatyta, ar ieškovė turėjo teisę pateikti ieškinį, Teisingumo Teismas nusprendė, kad „*BAA* ginčijo ne tik šios institucijos atsisakymą pradėti formalią tyrimo procedūrą, bet *ir* ginčijamo sprendimo pagrįstumą“ (pasviruoju šriftu pažymėta mano). Atrodo, kad generalinio advokato P. Mengozzi išvados 76 punkte pritariama tokiam aiškinimui.

35 — Žr., pavyzdžiui, E. Friedensköld „*Locus Standi* in Article 88(2) EC cases: No cure for the Plaumann blues I“ ir M. Schmauch „*Locus Standi* and Article 88(3): No cure for the Plaumann blues II“, European Law Reporter, Nr. 1/2008, p. 17. Mano žiniomis, sprendimo *BAA* komentaras dar nepaskelbtas.

36 — 68-76 punktai.

37 — Generalinio advokato P. Mengozzi išvados byloje *BAA* 71 punktas.

neteisingai, Teisingumo Teismas turėtų jį panaikinti[38].

39. Tai, kad ieškovas pateikė papildomą argumentą, susijusį su Komisijos nagrinėjamos priemonės įvertinimu iš esmės, mano nuomone, neturėtų daryti įtakos teisės pareikšti ieškinį reikalavimams. Iš tiesų papildomos pastabos dėl bylos esmės galėtų padėti Teisingumo Teismui nustatyti, ar Komisija, atlikdama pirminį vertinimą, ar nagrinėjama priemonė yra suderinama su bendrąja rinka, ar ji nėra valstybės pagalba, išsprendė visus rimtus sunkumus. Tokiose pastabose taip pat gali būti atskleista Komisijos procesinė klaida.

40. Nematau priežasčių, kodėl papildomų pastabų dėl nagrinėjamų priemonių esmės pateikimas galėtų lemti griežtesnio kriterijaus, susijusio su teise pareikšti ieškinį, taikymu. Taip ypač yra tuomet, kai ieškovas prašo ne privalomos galios nustatymo, ar nagrinėjama priemonė yra teisėta valstybės pagalba, bet tik teismo įvertininimo, ar Komisija, pareikšdama išankstinę nuomonę, buvo teisi.

38 — Tokiu atveju Komisija, neprivalėdama laikytis savo pirminio įvertinimo, galėtų iš naujo priimti sprendimą. Jeigu sprendimas būtų panaikintas dėl Komisijai vertinant pagalbą likusių sunkumų, Komisija, nors ir galėdama laisvai nuspręsti, ar pradėti tyrimo procedūrą, privalėtų įrodyti, kad tie sunkumai buvo išspręsti.

41. Šis požiūris yra pernelyg formalistinis ir skriaudžiantis ieškovą, norintį pagrįsti savo prašymą, kad teismas įvertintų Komisijos išankstinę nuomonę, teiginiu, jog savo sprendime ji iš esmės suklydo.

42. Be kita ko, remiantis šiuo požiūriu man sunku suprasti, kaip ieškovas, norėdamas įrodyti, kad Komisijai atlikus išankstinį nagrinėjamos pagalbos vertinimą liko rimtų sunkumų, galėtų išvengti sprendimo pagrįstumo ginčijimo. Sprendimais *ARE* ir *BAA* Teisingumo Teismas sukūrė bedugnės kraštą, ant kurio ieškovai ir jų advokatai turi atsargiai balansuoti. Jiems labai lengva nukristi ir pamatyti esant suvaržytais pernelyg griežto sprendime *Plaumann* įtvirtinto kriterijaus, arba kad jie neužtektinai padarė dėl to, jog Teisingumo Teismas pripažintų, kad jų ginčijamame sprendime buvo padaryta procesinių klaidų.

43. Mano nuomone, būtų geriau, jeigu Teisingumo Teismas nagrinėtų ieškinį atsižvelgdamas į tai, ko *iš tikrųjų prašoma*, o ne tai, ar ieškovas remiasi argumentais, susijusiais su Komisijos ginčijamos valstybės pagalbos išankstinio vertinimo esme.

44. Šioje byloje, nors *3F* ginčijo Komisijos sprendimo dėl pagalbos pobūdžio pagrįstumą, ji tai darė siekdama, kad teismas peržiūrėtų Komisijos procedūrinį sprendimą. *3F* teisė pareikšti ieškinį būtų geriau įvertinta vadovaujantis „suinteresuotojo asmens“ kriterijumi.

45. Jeigu Pirmosios instancijos teismas šiuo pagrindu būtų įvertinęs *3F* teisę pareikšti ieškinį, tikriausiai būtų buvę pripažinta, kad nagrinėjama pagalba paveikė jos interesus.

46. Tačiau pagal nagrinėjamą Teisingumo Teismo praktiką dėl to, kad prašydama panaikinti ginčijamą sprendimą *3F* skundė ginčijamo sprendimo pagrįstumą, turi būti taikomas sprendime *Plaumann* nurodytas kriterijus, susijęs su teise pareikšti ieškinį.

47. Taigi iš viso nevertinęs, ar *3F* galėjo būti laikoma „suinteresuotuoju asmeniu“ EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, Pirmosios instancijos teismas teisingai taikė sprendime *Plaumann* nurodytą kriterijų, susijusį su teise pareikšti ieškinį.

48. Teisingumo Teismas turi įvertinti *3F* apeliacinio skundo pagrindus tokiu pačiu būdu, atsižvelgdamas į jos padėtį pagal sprendime *Plaumann* nurodytus kriterijus.

49. Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė sprendime *ARE*, kad kai pateikiamas ieškinys dėl panaikinimo, asociacija, įsteigta ginti kolektyvinius vienos asmenų kategorijos interesus, gali būti laikoma konkrečiai susijusia tik tiek, kiek jos narių padėtis rinkoje yra reikšmingai paveikta[39]. Į tai atsižvelgiant turi būti įvertinti *3F* pateikti teisiniai pagrindai dėl teisės pareikšti ieškinį.

Pirmasis apeliacinio skundo pagrindas

50. Kaip pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą apeliantė nurodo tai, kad Pirmosios instancijos teismas, skundžiamos nutarties 32 punkte nuspęsdamas, jog *3F* negalėjo remtis tuo, kad nagrinėjama pagalba paveikė jos konkurencinę padėtį, padarė teisės klaidą.

39 — 20 išnašoje minėto sprendimo *ARE* 70 punktas.

51. 32 punkto antroje dalyje Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad *3F* negali remtis suprastėjusia jos konkurencine padėtimi kitų profesinių sąjungų atžvilgiu derybose dėl kolektyvinių susitarimų nagrinėjamame sektoriuje. Pagrįsdamas šią išvadą Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad per kolektyvines derybas sudaryti susitarimai nepatenka į konkurencijos teisės sritį, ir šiam pasiūlymui patvirtinti pateikė nuorodą į Teisingumo Teismo sprendimą *Albany*[40].

52. *3F* teigia, kad nagrinėjamą bylą reikia skirti nuo bylos *Albany*. Pastaroji kilo dėl ginčo, ar darbdavys gali būti įpareigotas kolektyviniu susitarimu likti tam tikro pensijų fondo nariu. Tuo atveju Teisingumo Teismas nusprendė, kad toks susitarimas pagal nuostatą, kuri dabar įtvirtinta EB 81 straipsnio 1 dalyje, nepatenka į konkurencijos teisės sritį. Nagrinėjama byla, atvirkščiai, yra susijusi su Komisijos sprendimu dėl mokestinės priemonės, kuri, kaip įtariama, paveikė *3F* galimybes sudaryti kolektyvinius susitarimus. *3F* sutinka su tuo, kad kolektyviniams susitarimams netaikoma EB 81 straipsnio 1 dalis, tačiau teigia, kad Pirmosios instancijos teismo argumentas šiuo klausimu nėra svarbus nagrinėjamoje byloje.

53. Todėl *3F* tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas neteisingai taikė sprendimą *Albany*.

40 — Minėtas 12 išnašoje.

54. Atsakydama Komisija pateikia du argumentus. Visų pirma ji teigia, kad pirmasis *3F* pagrindas yra klaidingas, nes apeliantė neginčijo 32 punkto pirmos dalies, kurioje Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad *3F*, remdamasi tuo, jog ji konkuruoja su savo narių darbdaviais, neįrodė turinti teisę pareikšti ieškinį. Kadangi *3F* neginčijo 32 punkto pirmoje dalyje nurodytos Pirmosios instancijos teismo išvados, tai reiškia, kad jos argumentas dėl 32 punkto antros dalies yra nesvarbus, nes pačios 32 punkto pirmoje dalyje pateiktos Pirmosios instancijos teismo išvados pakanka pripažinti ieškinį nepriimtinu.

55. Į pirmąjį Komisijos argumentą galima atsakyti trumpai. Šiuo argumentu klaidingai nurodoma, kad pagrindai, kuriais remdamasi ieškovė gali įrodyti turinti teisę pareikšti ieškinį, yra kumuliaciniai, t. y. jei neįrodo turinti teisę pareikšti ieškinį nors pagal vieną iš pagrindų, ieškovė iš viso negali tvirtinti turinti šią teisę. Tačiau pagrindai yra alternatyvūs. Jeigu ieškovė, remdamasi nors vienu pagrindu, gali įrodyti turinti teisę pareikšti ieškinį, jos ieškinys yra priimtinas. Be to, kaip *3F* nurodė per posėdį, ji netvirtino esanti savo narių darbdavių konkurentė.

56. Todėl pirmasis Komisijos argumentas šiuo klausimu turi būti atmestas.

57. Antra, Komisija teigia, kad Pirmosios instancijos teismas teisingai taikė sprendimą *Albany*.

58. Todėl panagrinėsiu sprendimą *Albany* detaliau.

59. Sprendime *Albany* Teisingumo Teismas nusprendė, kad derybų tarp administracijos ir darbuotojų pagrindu sudarytiems susitarimams, kuriais siekiami socialinės politikos tikslai, netaikoma EB 81 straipsnio 1 dalis, nes šiems tikslams būtų labai pakenkta, jei tie susitarimai būtų vertinami pagal minėtą straipsnį[41].

60. Šioje bylose *3F* siekė, kad būtų peržiūrėtas Komisijos sprendimas nepradėti tyrimo procedūros. Ši tyrimo procedūra būtų susijusi su mokesčių nuostata, o ne kolektyviniu susitarimu. *3F* tvirtina, kad ginčijamomis mokesčių nuostatomis buvo suvaržyta jos galimybė sudaryti kolektyvinius susitarimus. Vien aplinkybės, kad kolektyviniai susitarimai negali būti vertinami pagal EB 81 straipsnį (žr. sprendimą *Albany*), nepakanka, jog būtų prieita prie išvados, kad *3F* negali remtis šiuo argumentu.

41 — 59 ir 60 punktai.

61. Iš esmės aš pritariu tokiai pozicijai.

62. Mano nuomone, Pirmosios instancijos teismas per plačiai taikė sprendimą *Albany*. Nagrinėjamoje byloje neprašoma, kad Pirmosios instancijos teismas, remdamasis konkurencijos normomis, įvertintų (to buvo reikalaujama byloje *Albany*) tam tikrą kolektyvinį susitarimą. *3F* teigė, kad ginčijama pagalba paveikė jos konkurencinę padėtį kitų profesinių sąjungų atžvilgiu. Teiginys, kad nagrinėjama pagalba apribojo *3F* galimybės sudaryti kolektyvinius susitarimus, buvo vienas iš būdų įrodyti, jog jos padėtis buvo paveikta.

63. Net jeigu kolektyvinės sutartys nepatenka į konkurencijos teisės sritį, Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kuri logiškai neišplaukia iš šio teiginio. Vien remiantis tuo, kad kolektyvinis susitarimas nevertinamas pagal konkurencijos teisės principus, ieškovei neturėtų būti užkertamas kelias įrodinėti, kad jos konkurencingumą paveikė tai, kad jos padėtis sudarant kolektyvinius susitarimus susilpnėjo kitų profesinių sąjungų atžvilgiu.

64. Taigi Pirmosios instancijos teismas, vertindamas nagrinėjamos pagalbos poveikį *3F* konkurencinei padėčiai, padarė teisės klaidą. Reikėjo nustatyti, ar ginčijama

pagalba iš tiesų paveikė *3F* konkurencinę padėtį kitų jūrininkų profesinių sąjungų atžvilgiu.

65. Todėl prieinu prie išvados, kad *3F* nurodytas pirmasis pagrindas yra pagrįstas.

Antrasis speliacinio skundo pagrindas

66. Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, skundžiamos nutarties 35 ir 36 punktuose konstatuodamas, kad *3F*, siekdama įrodyti, jog ji yra individualiai suinteresuota, negalėjo remtis socialiniais aspektais.

67. 36 punkte Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad *3F* negali pateikti pastabų dėl jokių socialinių aspektų, nes socialiniai aspektai atsirado vien dėl paties *DIS* registro, o ne dėl jame užregistruotuose laivuose dirbantiems jūrininkams taikomos mokesčių lengvatos.

68. *3F* tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas turėjo išnagrinėti, ar ji galėjo pateikti pastabas apie teisės aktų (dėl Bendrijos jūrininkų apsaugos remiantis 1997 m. Gairėmis), kuriais vadovaujantis turi būti vertinama mokestinė priemonė, kaip antai nagrinėjama ginčijamame sprendime, socialinius aspektus. *3F* teigia, kad jeigu Komisija būtų pradėjusi procedūrą pagal EB 88 straipsnio 2 dalį, *3F*, kaip dalies Bendrijos jūrininkų atstovė, būtų galėjusi pateikti savo pastabas dėl pagalbos socialinių aspektų. Todėl Pirmosios instancijos teismas turėjo nuspręsti, kad Komisijos sprendimas nepradėti šios procedūros buvo konkrečiai susijęs su *3F*.

69. Aš negaliu sutikti.

70. Komisija teisingai nurodo, kad suinteresuotųjų asmenų teisė pareikšti socialinio pobūdžio pastabas sudaro dalį procedūrinių teisių, kuriomis šalis naudojasi pradėjus tyrimo procedūrą pagal EB 88 straipsnio 2 dalį[42].

71. Tačiau *3F* turi įrodyti, kad atitinka sprendime *Plaumann* įtvirtintą kriterijų, susijusį

42 — Tai logiškas 16 išnašoje minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Comité d'entreprise de la Société française de Production* (patvirtintas Teisingumo Teismo), kuriame jis nurodė, kad įmonės darbuotojams atstovaujančios organizacijos, kaip suinteresuotieji asmenys EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, gali pateikti Komisijai socialinio pobūdžio pastabas, aiškinimas.

su teise pareikšti ieškinį[43]. Vien galimybės, kad *3F* (kaip galutinių pagalbos gavėjų darbuotojų atstovė) būtų galėjusi įrodyti, jog Komisijos sprendimas nepradėti tyrimo procedūros pagal EB 88 straipsnio 2 dalį labai paveikė jos teises pateikti pastabas vykstant šiai procedūrai, pakanka, kad *3F* būtų laikoma „suinteresuotuoju asmeniu“ EB 88 straipsnio 2 dalies prasme. Pirmosios instancijos teismas turėjo nuspręsti, kad Komisijos sprendimas nepradėti šios procedūros buvo konkrečiai su ja susijęs.

72. Vien tvirtinimo, kad neužtikrintos procedūrinės teisės, nepakanka, kad *3F* būtų individualizuota pagal sprendime *Plaumann* nurodytą kriterijų, susijusį su teise pareikšti ieškinį[44].

73. Dėl šių priežasčių antrasis apeliacinio skundo pagrindas turėtų būti atmestas.

Trečiasis apeliacinio skundo pagrindas

74. Kaip trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą *3F* nurodo tai, kad nutarties 37 punkte Pirmosios instancijos teismas, konstatuodamas, kad *3F* negali būti laikoma individualiai suinteresuota vien todėl, kad ši pagalba jos galutiniams gavėjams (laivų valdytojas) buvo perkelta sumažinant ikimokestinį darbo užmokestį, neteisingai taikė sprendime *Plaumann* įtvirtintą teismo praktiką.

75. *3F* teigia, kad pagal Teisingumo Teismo sprendimą *ARE* profesinė sąjunga, yra konkrečiai susijusi tik tiek, kiek mokestinės priemonės reikšmingai paveikė jos narių padėtį rinkoje[45]. Nors šiame sprendime Teisingumo Teismas vertino „ūkio subjektų“[46], kurie dažniausiai reiškia įmones, padėtį, *3F* tvirtina, kad jos atstovaujami darbuotojai taip pat galėtų būti laikomi ūkio subjektais dėl 1997 m. Gairėse jiems skirto ypatingo dėmesio.

76. Komisija teigia, kad nagrinėjama byla skiriasi nuo bylos *ARE*. Nagrinėjamas ieškinys yra susijęs su Komisijos sprendimu nepradėti tyrimo procedūros pagal EB 88 straipsnio 2 dalį, o byloje *ARE* buvo ginčijamas antrasis Komisijos sprendimas po tyrimo procedūros, kurią užbaigiant priimtas pirmasis sprendimas pripažinti pradinę pagalbos schemą neteisėta. Be to, nagrinėjamo ieškinio aplin-

43 — Kriterijų, kurio reikalavimai yra gerokai didesni, žr. 28 ir 31 punktus.

44 — Žr. 16 išnašoje minėto sprendimo *Comité d'entreprise de la Société française de Production* 50-53 punktus, kuriuose patvirtinti Pirmosios instancijos teismo sprendimo 41 ir 42 punktai.

45 — Sprendimo 70 punktas.

46 — Sprendimo 72 punktas.

kybės, priešingai nei byloje *ARE*, nėra susijusios su tiesioginės pagalbos situacija,o ieškinį dėl panaikinimo pateikė ne tiesioginiai galutinių pagalbos gavėjų konkurentai.

77. Plačiau paaiškindama pastarąjį argumentą, Komisija nurodė, kad *3F* nariai negali būti laikomi „ūkio subjektai“ sprendimo *ARE* prasme ir negali būti manoma, kad jie tiesiogiai konkuruoja su laivų valdytojais, kurie, turėdami galimybę sumažinti ikimokestinius atlyginimus, galiausiai gauna naudos iš pagalbos. Jeigu tiesiogiai konkuruotų, *3F* nariai būtų tokioje pačioje padėtyje kaip ir žemdirbiai byloje *ARE*, o jų ieškinys būtų nepriimtinas dėl beveik tokių pačių pagrindų, nes visi ES jūrininkai galėtų būti laikomi laivų valdytojų konkurentais (o ne vien Danijos jūrininkai, kuriems atstovauja *3F*)[47].

78. Mano nuomone, iš skundžiamos nutarties 37 punkte pateiktos Pirmosios instancijos teismo išvados kyla du argumentai.

47 — Sprendimo 72 punktas.

79. Pirma, Pirmosios instancijos teismas manė, kad *3F* atstovaujami jūrininkai nekonkuruoja su laivų valdytojais, kurie yra galutiniai pagalbos gavėjai. Apie šį teiginį negaliu pasakyti nieko kontraversiško. Jei *3F* jūrininkai konkuruotų su laivų valdytojais, jie būtų tokioje pačioje padėtyje kaip žemdirbiai byloje *ARE* ir jų ieškinys būtų nepriimtinas nesant konkrečios sąsajos. Taigi pritariu Komisijai, kad šiuo pagrindu *3F* negali įrodyti priimtinumo.

80. Antra, jeigu nauda laivų valdytojams galiausiai suteikiama per galimybę sumažinti ikimokestinį darbo užmokestį, pirminę naudą iš to gauna patys jūrininkai[48].

81. Tai pripažinęs Pirmosios instancijos teismas, mano nuomone, turėjo nagrinėti, ar jūrininkų, *3F* narių, konkurencinė padėtis buvo neigiamai paveikta jūrininkų, kurie nėra *3F* nariai, atžvilgiu, tačiau jis to nepadarė[49].

48 — Tokiu būdu jūrininkai, galėdami prašyti mažesnio ikimokestinio darbo užmokesčio ir gauti tą patį pomokestinį atlyginimą, tampa konkurencingesni.

49 — Šis požiūris atitiko skundžiamos nutarties 32 punkte nurodytą Pirmosios instancijos teismo išvadą. Tačiau pirmuoju pagrindu *3F* ginčijo šią išvadą, kuri, mano nuomone, turi būti priimta. Žr. 62-65 punktus.

82. Taigi darau išvadą, kad trečiasis apeliacinio skundo pagrindas tiek, kiek Pirmosios instancijos teismas neįvertino pagalbos poveikio *3F* narių padėčiai, palyginti su kitais jūrininkų padėtimi, turi būti pripažintas pagrįstu.

Ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas

83. Skundžiamos nutarties 38–40 punktuose Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad *3F* neįrodė turinti teisę pareikšti ieškinį tuo pagrindu, kad nagrinėjama pagalba galėjo tiesiogiai paveikti jos, kaip derybininkės, interesus. Šiuo atžvilgiu jis nurodė *3F* padėties ir ieškovų bylose *Van der Kooy*[50] (*Landbouwschap*) ir *CIRFS*[51] (Tarptautinis viskozės ir sintetinio pluošto komitetas) padėčių skirtumus.

84. *3F* tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas, nurodydamas šiuos skirtumus ir nuspręsdamas, jog šiuo pagrindu *3F* neįrodė turinti teisę pareikšti ieškinį, padarė teisės klaidą. Šiuo klausimu *3F* mano, kad šios bylos – ne išimtiniai atvejai, kai buvo nustatyta konkreti sąsaja, o du labai skirtingi plačiau taikomo principo pavyzdžiai, t. y. asociacijos padėtis gali būti išskirta ir individualizuota, jeigu teikiant pagalbą ar nustatant jos patvirtinimo sąlygas ji atliko ypatingą vaidmenį.

85. Jei šiose bylose įtvirtintas toks principas, *3F*, atlikdama kolektyvinių susitarimų dėl jos narių įdarbinimo sąlygų su laivų valdytojais, galutiniais pagalbos gavėjais, derybininkės vaidmenį, dalyvauja pagalbos perkėlimo jos galutiniams gavėjams sistemoje. Remdamasi šiuo teiginiu *3F* pateikia tris argumentus.

86. Pirma, *3F* nurodo, kad ji atlieka tokį patį vaidmenį kaip ir *Landbouwschap* byloje *Van der Kooy* ir todėl turėtų būti pripažinta turinti panašų statusą, kad remdamasi tuo, jog jos, kaip derybininkės, padėtis buvo reikšmingai paveikta, galėtų įrodyti turinti teisę pareikšti ieškinį[52].

87. Komisija tvirtina, kad, atvirkščiai nei *Landbouwschap* byloje *Van der Kooy*, *3F* nėra glaudžiai susijusi su ginčijamo sprendimo dalyku buvusia pagalba ir nesiderėjo dėl

50 — Minėta 16 išnašoje.

51 — Minėta 17 išnašoje.

52 — *3F* taip pat siekia atskirti savo padėtį nuo ieškovo padėties byloje *Comité d'entreprise de la Société française de Production* nurodydama, kad pagalba iš tiesų paveikė *3F* narių konkurencinę padėtį. Šį argumentą nagrinėsiu 105-113 punktuose.

pagalbos pervedimo iš valstybės jos galutiniams gavėjams būdo. *3F* paprasčiausiai yra viena iš kelių profesinių sąjungų, kurios nariai – jūrininkai. Remiantis faktine situacija jos negalima išskirti iš kitų asmenų.

88. *3F* antras argumentas – nors ji tvirtina, kad nesiderėjo dėl 1997 m. Gairių, vis dėlto pateikdama ieškinį siekė apsaugoti savo narius, kurie sudaro konkrečią, šiomis gairėmis ypač apsaugotą grupę. Klaidingas 1997 m. Gairių aiškinimas (*3F* tvirtina, kad jos klaidingai aiškintos tiek, kiek nagrinėjama pagalba buvo pripažinta suderinama su bendrąja rinka) neigiamai paveiks *3F* ir jos narius. Taigi nors aplinkybės, kad ji pateikė skundą Komisijai, nepakanka įrodyti turint teisę pareikšti ieškinį, *3F* (kaip ir ieškovas byloje *CIRFS*) turi teisę pareikšti ieškinį, kad užtikrintų, jog jos nariai būtų apsaugoti pagal 1997 m. Gaires.

89. Komisija į antrąjį *3F* argumentą atsako, kad byloje *CIRFS* ieškovo teisė pareikšti ieškinį atsirado dėl jos, kaip Komisijos partnerės, nagrinėjamos pagalbos klausimais, padėties. Pirmosios instancijos teismas teisingai atskyrė nagrinėjamą ir *CIRFS* bylas. Komisija priduria, kad jeigu *3F* būtų pripažinta turinti teisę pateikti ieškinį siekdama „prižiūrėti“ 1997 m. Gaires, tai keltų rimtą pavojų konkrečios sąsajos reikalavimui.

90. Kaip trečią argumentą *3F* nurodo, kad nors ir nesėkmingai prieštaraudama Danijos vyriausybei dėl nagrinėjamos mokestinės priemonės priėmimo ji atliko derybininkės vaidmenį.

91. Komisija atsako, kad *3F* paprasčiausiai prieštaravo Danijos vyriausybei dėl mokestinių priemonių įgyvendinimo. Ji dėl jų nesiderėjo. Šiais pagrindais ji negali būti laikoma derybininke.

92. Kiekvieną iš *3F* argumentų nagrinėsiu paeiliui.

93. Pirmiausia *3F* siekia įrodyti, kad sprendimai *Van der Kooy* ir *CIRFS* atspindi plačiau taikomą taisyklę.

94. Iš tiesų šių dviejų sprendimų pagrindai yra skirtingi. Byloje *Van der Kooy Landbouwschap* atstovavo žemės ūkio įmonėms derybose

su Nyderlandų vyriausybe dėl dujų tarifo. Ji taip pat buvo tarifų sutarties šalis ir aktyviai dalyvavo Komisijos atliekamoje tyrimo procedūroje pagal EB 88 straipsnio 2 dalį. Byloje *CIRFS*, atvirkščiai, Tarptautinio viskozės ir sintetinio pluošto komitetas, kaip partneris priimant gaires, derėjosi ne su valstybe nare, bet su Komisija. Jis taip pat siekė tikslų, susijusių su sektoriaus reorganizavimo politika bei, kaip ir *Landbouwschap* byloje *Van der Kooy*, pateikė pastabas vykdant tyrimo procedūrą. Abi buvo pripažintos turinčiomis teisę pateikti ieškinį Bendrijos teismams dėl atitinkamų Komisijos sprendimų[53].

95. Galėčiau pritarti, kad šios dvi bylos nėra visiškai išimtinės, greičiau atspindi plačiau taikomą principą, pagal kurį ieškovas gali įrodyti turįs teisę pateikti ieškinį, jeigu neatsižvelgiant į tai, ar Komisija pradėjo tyrimo procedūrą, jis gali pagrįsti, kad nagrinėjama pagalba paveikė jo, kaip derybininko, padėtį[54]. Mano nuomone, šis konkrečios sąsajos nustatymo būdas nekelia jokių suderinamumo sunkumų su sprendime *Plaumann*[55] nurodytu kriterijumi. Be to, man atrodo, jog šie teiginiai apie galimybę pasinaudoti teisingumo bei socialine politika labai patvirtina tokį požiūrį. Todėl nagrinėsiu būdus, kuriais, *3F* teigimu, pagalba paveikė jos, kaip derybininkės, padėtį.

96. Nors *3F*, kaip kolektyvinių sutarčių derybininkė, gali dalyvauti pagalbos perkėlimo laivų valdytojams[56] sistemoje, ji neturi jokios diskrecijos dėl iš pradžių mokesčius mokantiems jūrininkams skirtos mokestinės priemonės. Šiuo atžvilgiu ji nėra derybininkė[57].

97. Dėl šių priežasčių nesutinku su pirmuoju *3F* argumentu.

53 — Žr. 16 išnašoje minėto sprendimo *Van der Kooy* 25 punktą ir 17 išnašoje minėto sprendimo *CIRFS* 30 punktą.

54 — Kaip nurodė Pirmosios instancijos teismas skundžiamos nutarties 38 punkte.

55 — Jeigu *a contrario* Teisingumo Teismas nemanys, kad tai bendras principas dėl *3F* padėties ir aplinkybių bylose *Van der Kooy* ir *CIRFS* skirtumo, mano nuomone, *3F*, remdamasi šių bylų analogija, negalės įrodyti turinti teisę pareikšti ieškinį.

56 — Nagrinėjama mokestine priemone laivų valdytojams suteikus galimybę sumažinti ikimokestinius darbo užmokesčius ir palikti tokius pačius pomokestinius darbo užmokesčius.

57 — *3F* teiginys, kad jos, kaip derybininkės, konkurencinę padėtį reikšmingai paveikė pagalba, nagrinėjamas 105-113 punktuose.

98. Antra, mano nuomone, *3F* negali būti laikoma „derybininke“ 1997 m. Gairių atžvilgiu. Ji neatliko jokio vaidmens derybose dėl šių Gairių, todėl šiuo pagrindu negali įrodyti turinti teisę pateikti ieškinį. Be to, *3F* argumentas, kad ji siekė apsaugoti savo narius nuo klaidingo 1997 m. Gairių aiškinimo, nekeičia situacijos. *3F*, neatlikusi jokio konkretaus vaidmens rengiant 1997 m. Gaires, negali tvirtinti, kad prašydama Komisijos pradėti tyrimo procedūrą pagal EB 88 straipsnio 2 dalį (tam, jog 1997 m. Gairės būtų tinkamai taikomos) ir prieš tai neįrodžiusi, kad jos pačios ar jos narių konkurencinė padėtis buvo reikšmingai paveikta, siekia apginti save pačią ir savo narius.

99. Taigi *3F* antras argumentas nėra savarankiškas teisę pareikšti ieškinį pagrindžiantis pagrindas, bet priklauso nuo to, ar *3F* įrodys, kad jos pačios arba jos narių konkurencinė padėtis buvo reikšmingai paveikta. Todėl šiuo pagrindu galima remtis tik tokiu atveju, jei *3F* įrodys, kad buvo toks poveikis[58].

58 — Taip pat žr. 105-113 punktus.

100. *3F* paskutinis argumentas apeliacinio skundo ketvirtajam pagrindui pagrįsti yra susijęs su jos prieštaravimu dėl mokestinės priemonės nacionaliniu lygiu. Rašytinėse pastabose Komisija teigė, kad diametrinis prieštaravimas dėl priemonės nesuderinamas su teiginiu, kad buvo dalyvauta derybose, kurios lėmė priemonės parengimą. Tačiau posėdyje Komisija, teigdama, kad nesvarbu, kiek profesinė sąjunga dalyvavo teisės aktų leidybos procese nacionaliniu lygiu, šiuo pagrindu jai niekada negalėtų būti suteikta teisė pareikšti ieškinį dėl Komisijos sprendimo nepradėti tyrimo procedūros pagal EB 88 straipsnio 2 dalį, ji buvo dar griežtesnė. Komisija pasiūlė, kad tinkamesnis būdas būtų ginčyti šią pagalbą nacionaliniuose teismuose, vėliau pateikiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal EB 234 straipsnį.

101. Nesutinku su tuo, kad profesinei sąjungai, visateisiškai dalyvavusiai pagalbos schemos derybose nacionaliniu lygiu, tačiau nesugebėjusiai užkirsti kelio jos priėmimui, neleidžiama ginčyti Komisijos sprendimo nepradėti tyrimo procedūros (tačiau ji yra

priversta naudotis netiesioginiu ir mažiau užtikrintu nacionalinio proceso ir prašymo priimti prejudicinį sprendimą būdu)[59].

Galutinis sprendimas dėl priimtinumo

102. Tačiau jeigu nagrinėjama profesinė sąjunga pagrindė tik tai, kad pateikė formalius prieštaravimus, taip ji neįrodė, kad buvo derybininkė. Pirmosios instancijos teismas turi nustatyti, ar ieškovė pateikė pakankamai įrodymų teiginiui, kad ji buvo derybininkė, pagrįsti.

105. Pagal Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmosios pastraipos antrą sakinį šis teismas Pirmosios instancijos teismo sprendimo panaikinimo atveju gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti.

103. Šioje byloje Pirmosios instancijos teismas konstatavo kaip faktą tai[60], kad *3F* neįrodė, jog derėjosi su Danijos vyriausybe dėl mokestinių priemonių priėmimo. Nesiremiant pagrindu, susijusiu su įrodymų iškraipymu, šis fakto konstatavimas negali būti ginčijamas.

106. Mano nuomone, *3F* įrodė, kad Pirmosios instancijos teismas, neįvertindamas, ar nagrinėjama pagalba reikšmingai paveikė *3F* narių padėtį, padarė teisės klaidą.

104. Dėl nurodytų priežasčių atmesčiau ketvirtąjį apeliacinio skundo pagrindą.

107. Ar *3F* padarė pakankamai tam, kad įrodytų turinti teisę pareikšti ieškinį Pirmosios instancijos teisme?

59 — Šiuo atžvilgiu norėčiau ypač pritarti generalinio advokato F. G. Jacobs pastaboms, nurodytoms išvados byloje *Unión de Pequeños Agricultores* (C-50/00 P Rink. p. I-6677) 37-49 punktuose; galimybė kreiptis į Teisingumo Teismą per nacionalinį teismą pagal EB 234 straipsnį nevisiškai atstoja galimybę kreiptis į teismą remiantis EB 230 straipsniu.

60 — Skundžiamos nutarties 40 punkte.

108. Iš Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismui pateiktos medžiagos atrodo, kad *3F* argumentas, jog jos konkurencinė padėtis buvo reikšmingai paveikta, yra klaidingas.

109. Ginčijama priemonė yra mokesčių lengvatos formos.

110. Jūrininkas gali pasinaudoti mokesčių lengvata, tik jei jis moka pajamų mokestį. Todėl šiomis priemonėmis, dėl kurių *3F* prašo Komisijos pradėti tyrimo procedūrą, gali pasinaudoti tik mokesčius mokantys jūrininkai.

111. 1997 m. Bendrijos gairėse „EB jūrininkai“ apibūdinami kaip tie, kurie EB valstybėje narėje moka mokesčius. Taigi, kaip teisingai pažymėjo Komisija, ta dalis jūreivių, kuriems taikomos nagrinėjamos priemonės, yra ta pati dalis, kurią siekiama apsaugoti Bendrijos gairėmis.

112. Iš to matyti, kad nagrinėjama pagalba negali reikšmingai paveikti jūrininkų, *3F* narių, konkurencinę padėtį ne EB jūrininkų atžvilgiu EB gairių prasme.

113. Todėl, nors ir manau, kad pirmasis ir trečiasis apeliacinio skundo pagrindai buvo pagrįsti, Teisingumo Teismas turėtų, mano nuomone, atmesti ieškinį kaip nepriimtiną.

Bylinėjimosi išlaidos

114. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

115. Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas. Kadangi apeliantė pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Išvada

116. Todėl siūlau Teisingumo Teismui:

— panaikinti skundžiamą nutartį,

— atmesti ieškinį kaip nepriimtiną,

— priteisti iš *3F* bylinėjimosi išlaidas.